

I.5. PAÍS VALENCIÀ

per Jordi MARTÍ I BOTELLA i Ramon MOLES I PLAZA

Les disposicions que ressenyem a continuació desenvolupen determinats aspectes de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, completant en línies generals el marc normatiu del valencià a l'ensenyament no universitari.

L'Ordre de 21 de maig de 1985 (DOGV, núm. 257, de 31 de juny) regula el Pla de Reciclatge del Professorat per impartir classes de valencià, desenvolupant en aquest aspecte el Decret 79/1984, de 30 de juliol (vegeu REVISTA DE LENGUA I DRET, núm. 6). L'Ordre preveu un reciclatge en dos cicles i en diferents nivells, segons que es vulgui impartir classes *de* o *en* valencià, que abasta tant als professors que ja exerceixen la funció docent, com els de nou accés que vulguin exercir en el territori de la Comunitat Autònoma. Al final del primer cicle, per als mestres que superin les proves, les Universitats expediran el «Certificat de Capacitació», que els permetrà d'ensenyar *el* valencià i *en* valencià al Pre-escolar i l'EGB. Per als mestres d'ensenyament mitjà es preveu l'expedició d'un «Certificat d'Aptitud», mitjançant el qual podran realitzar en valencià l'ensenyament de les matèries pròpies d'aquest nivell, excepte la de valencià. Al final del Segon Cicle, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència expedirà el Diploma de *Mestre de Valencià*, que facultarà per a l'ensenyament *de* i *en* valencià en tots els nivells de l'ensenyament no universitari.

Per altra banda, l'Ordre de 23 de juliol de 1985 (DOGV, núm. 280, de 22 d'agost) incorpora de manera definitiva l'ensenyament del català al Curs d'Orientació Universitària, amb un règim lectiu de tres hores setmanals, que inclou temes de gramàtica, sociolingüística i història de la llengua. L'Ordre estableix, també, l'obligatorietat d'una prova específica de valencià en les Proves d'Aptitud per a l'Accés a l'Universitat per a tots aquells alumnes que hagin cursat l'assignatura en tots els cursos de BUP i COU.

Finalment, hem de destacar el Decret 173/1985, de 28 d'octubre (DOGV, núm. 313 de 4 de desembre), que crea la «Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià» com organisme encarregat d'establir i efectuar les proves per a l'obtenció del Certificat de Coneixement del Valencià, títol que acreditarà de manera oficial el coneixement de la llengua per a l'accés a la funció pública d'acord amb que s'estableix en l'article 30.2 de la Llei 4/1983, d'ús i ensenyament del valencià.

I.6. ILLES BALEARS

per Jordi MARTÍ I BOTELLA i Ramon MOLES I PLAZA

El Parlament de Les Illes ha aprovat, després de gairebé tres anys de dis-

cussions parlamentàries, la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de Normalització Lingüística (BOCAIB, núm. 15, de 20 de maig). Hem de lamentar, però, la impugnació per part del govern de l'Estat de determinats aspectes de la Llei davant del Tribunal Constitucional (BOE, núm. 169, de 16 de juliol), seguint així una política poc respectuosa amb els drets lingüístics dels ciutadans de les Comunitats Autònomes no castellanoparlants.

Atesa la importància de la Llei, i com ja s'ha fet amb les lleis de normalització lingüística d'altres Comunitats Autònomes, en reproduïm íntegrament el text:

LLEI 3/1986, DE 29 D'ABRIL DE 1986, DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

EL PRESIDENT DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de les Illes Balears ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que s'estableix a l'article 27.2 de l'Estatut d'Autonomia, tenc a bé de promulgar la següent

LLEI

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Les Illes Balears s'incorporen a l'àrea lingüística catalana amb la conquesta de Mallorca pel Rei Jaume I (1229), Eivissa i Formentera per l'arquebisbe de Tarragona, Guillem de Montgrí (1235), i Menorca pel Rei Alfons el Liberal (1287).

Des d'aleshores, el català és la llengua pròpia de les Illes Balears i ha estat sempre l'instrument amb què els illencs han fet les seves màximes aportacions a la cultura universal, i el vehicle que ha fet possible l'articulació del geni del nostre poble de

manera que la seva empremta quedàs marcada de forma inesborrable en el llegat cultural dels pobles d'Occident.

Des del segle XIII, la llengua catalana, al costat del llatí per a certs usos, esdevé la llengua de la cancelleria i la de l'administració en general, així com de la predicació i d'altres activitats públiques i formals; i també és la llengua emprada pel poble com a eina d'intercomunicació social.

Al segle XVIII, els decrets de Nova Planta anul·len els òrgans d'autogovern de la Corona d'Aragó i la llengua catalana comença a sofrir un procés de marginació creixent en els diversos àmbits d'ús públic i formal. Així, el 1768, per una Pragmàtica de Carles III, la llengua catalana és bandejada en la major part de la documentació oficial, civil i eclesiàstica; i diversos textos legals proscriuen, devers la meitat del segle XIX, l'ús de la nostra llengua a l'ensenyament. Al segle XX, a part del breu parèntesi de la Segona República, el català sofreix una marginació encara més ac-

centuada, tant a l'escola com als mitjans de comunicació, i, també, en l'ús oficial i públic en general, que culmina durant la dictadura franquista. Finalment, la generalització dels moderns mitjans de comunicació, sobretot ràdio i televisió, dels quals quedava exclòs el català, ha fet que la nostra llengua arribàs a córrer el perill de desaparició si no es redreçava el rumb.

Així mateix, cal comptar amb l'arribada, en temps recents, d'un nombre considerable d'immigrants d'altres àrees lingüístiques, als quals la nostra societat no ha pogut oferir els instruments que els poguessin facilitar la seva normal integració.

És així que la nostra llengua, que ha estat i és vehicle d'una cultura universal, es troba, actualment, en una situació de desvaliment. Conseqüències d'aquesta situació són: un excés de barbarismes a la llengua parlada popularment, el desconeixement de les formes d'expressió culta tradicional, la generalització de certs prejudicis lingüístics i diverses actituds d'infravaloració envers el propi idioma.

Amb el restabliment de la democràcia, la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears han establert un marc legal que permet iniciar un procés de recobriment i de promoció de la llengua pròpia de les Illes Balears que pot alleugerir parcialment la situació actual.

La Constitució espanyola, a l'article 3, diu, que «el castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat» la qual «tots els espanyols tenen el deure de conèixer i el dret d'usar», que «les altres llengües espanyoles seran

també oficials a les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus estatuts», i que «la riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que ha d'esser objecte d'un respecte i protecció especials».

La Llei Orgànica 2/1983, de 25 de febrer, de l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears, al seu article 3, estableix que la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma és la catalana, cooficial amb la castellana, i assenjala el dret que tenen tots els ciutadans de conèixer-la i d'usar-la sense que ningú no pugui esser discriminat per causa de l'idioma.

Per altra banda, l'article 10.21 atribueix a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de «foment de la Comunitat Autònoma». I l'article 14 encomana als poders públics la normalització lingüística, i atribueix a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva per a l'ensenyament de la llengua catalana «...en harmonia amb els plans d'estudis estatals...» i assenjala, de més a més, que «les modalitats insulars de la llengua catalana seran objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de l'idioma».

El Reial Decret 2193/1979, de 7 de setembre, desenvolupat per l'Ordre Ministerial de 25-X-79, va iniciar el camí per a la incorporació de la llengua i cultura de la Comunitat Autònoma al sistema educatiu de les Illes Balears, durant l'etapa pre-autònoma fins a la promulgació de l'Estatut d'Autonomia, l'aprovació del qual dóna per finalitzat el període de provisionalitat quan es constitueix Balears com a Comunitat Autònoma,

conforme determina l'article primer de la Llei Orgànica 2/83, de 25 de febrer.

La llengua catalana i la llengua castellana són totes dues llengües oficials de la Comunitat Autònoma, amb el mateix rang, si bé de naturalesa diferent: l'oficialitat de la llengua catalana es basa en un estatut de territorialitat, amb el propòsit de mantenir la primàcia de cada llengua en el seu territori històric. L'oficialitat del castellà, establerta per la Constitució a tot l'Estat, es basa en un estatut personal, a fi d'emparar els drets lingüístics dels ciutadans, encara que la seva llengua no sigui la pròpia del territori.

D'acord, doncs, amb aquest marc legal la Comunitat Autònoma té el dret i el deure d'acabar amb la situació d'anormalitat sociolingüística i es compromet a regular l'ús de la llengua catalana com a llengua pròpia de les Illes Balears, i del castellà com a llengua oficial de tot l'Estat. És així que haurà de garantir els drets lingüístics i farà possible que tothom conegui les dues llengües, precisament, per poder fer efectius aquells drets.

També cal comprometre tots els ciutadans de les Illes Balears, qual-sevol que sigui la seva llengua habitual, en la salvaguarda i extensió de la llengua catalana, dins una situació social en què tots els ciutadans coneguin les dues llengües i assumeixin la defensa i normalització de la catalana, perquè és un component essencial de la identitat nacional dels pobles de les Illes Balears.

La Comunitat Autònoma té, en suma, com a objectius dur a terme

les accions pertinents d'ordre institucional per tal que el català, com a vehicle d'expressió, modern, plurifuncional, clar, flexible i autònom, i com a principal símbol de la nostra identitat com a poble, torni a ésser l'element cohesionador del geni illenc i ocupi el lloc que li correspon en qualitat de llengua pròpia de les Illes Balears. Per això ha d'ésser present en els diversos àmbits d'ús oficial de l'administració, dels mitjans de comunicació de masses, de l'escola i de la vida social en general, amb el corresponent respecte a les modalitats lingüístiques pròpies de la tradició literària autòctona, però sense perjudici de la unitat de la llengua catalana.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1

1. La present Llei té per objecte desenvolupar l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia, pel que fa a la normalització de la llengua catalana, com a pròpia de les Illes Balears en tots els àmbits, i de garantir l'ús del català i del castellà com a idiomes oficials d'aquesta Comunitat Autònoma.

2. Són, per tant, objectius de la Llei:

a) Fer efectiu l'ús progressiu i normal de la llengua catalana en l'àmbit oficial i administratiu.

b) Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament.

c) Fomentar l'ús de la llengua catalana en tots els mitjans de comunicació socials.

d) Crear la consciència social sobre la importància del coneixement i l'ús de la llengua catalana per tots els ciutadans.

Article 2

1. La llengua catalana és la llengua pròpia de les Illes Balears i tots tenen el dret de conèixer-la i d'usar-la.

2. Aquest dret implica poder adreçar-se en català, oralment o per escrit, a l'Administració, als organismes públics i a les empreses públiques i privades. També, implica poder expressar-se en català a qualsevol reunió i desenvolupar en aquesta llengua les activitats professionals, laborals, polítiques, sindicals, religioses i artístiques; així com rebre l'ensenyament en català i rebre-hi informació a tots els mitjans de comunicació social.

3. Les manifestacions en llengua catalana, en forma oral o escrita, pública o privada, produeixen plens efectes jurídics i de l'exercici d'aquest dret no pot derivar cap requeriment de traducció ni cap exigència dilatòria o discriminatòria.

4. Ningú no podrà ésser discriminat per raó de la llengua oficial que empri.

5. Les modalitats insulars de la llengua catalana seran objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de l'idioma.

Article 3

Les persones jurídiques de l'àmbit territorial de les Illes Balears s'han d'atenir, també, als punts que estableix l'article anterior.

Article 4

Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per a fer efectius la promoció, el coneixement i l'ús normal de la llengua catalana.

Article 5

1. Els ciutadans poden dirigir-se als jutges i tribunals a fi d'obtenir la protecció judicial en relació al dret d'emprar qualsevol de les dues llengües oficials, d'acord amb la legislació vigent.

2. El Govern de la Comunitat Autònoma està legitimat per a actuar d'ofici o a instància de part, amb els afectats o separadament, exercitant les accions polítiques, administratives o judicials necessàries per a fer reals i efectius els drets dels ciutadans, reconeguts a l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia i a la present Llei.

TÍTOL I. DE L'ÚS OFICIAL

Article 6

1. El català, com a llengua pròpia de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, ho és també del Govern Autònom, del Parlament i dels Consells Insulars i, en general, de l'Administració Pública, de l'Administració Local i de les corporacions i institucions públiques dependents de la Comunitat Autònoma.

2. La llengua catalana i la llengua castellana són llengües oficials a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i han d'ésser emprades pre-

ceptivament per l'Administració segons la forma regulada per la Llei.

Article 7

1. Les Lleis aprovades pel Parlament de la Comunitat Autònoma, els decrets legislatius, les disposicions normatives i les resolucions oficials de l'Administració Pública, s'han de publicar en llengua catalana i en llengua castellana en el «Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears».

En cas d'interpretació dubtosa, el text català serà l'autèntic.

2. Respecte de la llengua, la documentació derivada de les activitats administratives, els avisos, els formularis i els impresos de les entitats públiques esmentades redactats en llengua catalana tenen validesa oficial i plena eficàcia jurídica.

Article 8

1. Els ciutadans tenen dret d'usar la llengua catalana, oralment o per escrit, en les seves relacions amb l'administració pública o l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma.

2. Les còpies o certificacions expedides per les entitats públiques de la Comunitat Autònoma s'han d'expedir en català, llevat del cas que l'interessat o la persona o entitat que les requereixen en sollicitin la versió castellana.

3. A les Illes Balears les actuacions administratives són vàlides i produeixen plens efectes qualsevol que sigui la llengua oficial emprada.

Article 9

1. El Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha de regular, mitjançant disposicions reglamentàries, l'ús normal de la llengua catalana, oralment o per escrit, en les activitats administratives dels òrgans de la seva competència.

2. El Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha de promoure la normalització de la llengua catalana, oralment o per escrit, als registres públics no dependents de la Comunitat Autònoma.

3. Els Consells Insulars i les Corporacions Locals han de regular l'ús de la llengua catalana dins l'àmbit de la seva competència d'acord amb els principis i les normes d'aquesta Llei.

Article 10

1. A les actuacions administratives a instància de part, si hi ha altres interessats i així ho sollicitin, l'Administració ha de comunicar-los tot quant els afecti en la llengua oficial en què s'hagi iniciat l'actuació.

En cas de no haver-hi acord entre els interessats, s'ha d'utilitzar la llengua de la persona que hagi promogut l'expedient o el procediment, sense perjudici del dret de les parts que els sigui lliurada la traducció corresponent.

2. Així mateix, en els expedients iniciats d'ofici, qualsevol que sigui la llengua oficial que s'hi utilitzi, l'Administració ha de lliurar als interessats els documents o comunicacions en la llengua oficial en què els sollicitin.

3. Els documents públics atorgats a les Illes Balears s'han de redactar en la llengua oficial escollida per l'atorgant, o, si hi ha més d'un atorgant, en l'idioma que aquests acordassin.

En cas de discrepància els documents es redactaran en les dues llengües.

Les còpies s'expediran en la llengua utilitzada en la matriu.

4. Els poders públics que actuen a la Comunitat Autònoma, han d'assegurar que tots els documents impresos, utilitzats a l'Administració Pública i a disposició dels ciutadans, estiguin escrits en català i en castellà.

Article 11

1. Dins l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, tots els ciutadans tenen dret a poder dirigir-se a l'Administració de Justícia en la llengua oficial que estimin convenient d'usar, i no se'ls pot exigir cap classe de traducció. Per altra banda, aquest fet no pot representar retard en la tramitació de les seves pretensions.

2. Pel que fa a la llengua, totes les actuacions, documents, escrits, realitzats o redactats en català, són totalment vàlids i eficaços davant els tribunals i els jutjats de les Illes Balears. En tot cas, els interessats tenen dret a ser assabentats en la llengua que elegeixin.

3. El Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure, d'acord amb els òrgans corresponents, la progressiva normalització de l'ús de la

llengua catalana en l'Administració de Justícia a les Illes Balears.

Article 12

1. Pel que fa a la inscripció dels documents en els registres públics de la Comunitat Autònoma, els assentaments s'han de fer en la llengua oficial en què s'hagi declarat, atorgat o redactat el document o en la que es faci la manifestació. Si el document és bilingüe, s'inscriurà en la llengua que indiqui la persona que el presenti al registre. En tot cas, els assentaments s'han de preactivar en la llengua sol·licitada per l'interessat o pels interessats de comú acord.

2. A efectes d'expedició de certificacions per part dels funcionaris del registre, s'ha de garantir la traducció de qualsevol de les llengües oficials de la Comunitat Autònoma, d'acord amb la voluntat del qui faci la petició.

Article 13

1. Tots els ciutadans que facin el servei militar dins l'àmbit territorial de les Illes Balears poden utilitzar en qualsevol ocasió la llengua catalana, tal com es desprèn de la seva condició de llengua oficial i pròpia dels pobles de les Illes.

2. Són vàlides totes les actuacions militars fetes en català a les Illes Balears.

Article 14

1. Els topònims de les Illes Balears tenen com a única forma oficial la catalana.

2. Correspon al Govern de la Comunitat Autònoma, d'acord amb l'assessorament de la Universitat de les Illes Balears, determinar els noms oficials dels municipis, territoris, nuclis de població, vies de comunicació interurbanes en generals i topònims de la Comunitat Autònoma. Els noms de les vies urbanes han d'esser determinats pels ajuntaments corresponents, també, amb l'assessorament esmentat donant preferència a la toponímia popular tradicional i els elements culturals autòctons.

3. Aquestes denominacions són les legals a tots els efectes i la retolació ha de concordar amb elles. El Govern de la Comunitat Autònoma ha de reglamentar la normalització de la retolació pública, respectant, en tots els casos, les normes internacionals que l'Estat hagi subscript.

Article 15

1. La retolació pública es farà en llengua catalana, acompanyada si calgués de signes gràfics que en facilitin la comprensió als no catalanoparlants. La retolació en català i castellà s'emprarà quan així ho aconsellin les circumstàncies socio-lingüístiques.

2. A tots els rètols, indicacions i escrits en general, bilingües, la primera versió ha de ser la catalana, com a llengua pròpia de les Illes Balears, i la segona, la castellana.

3. A tots els serveis de transport públic, els impresos, els avisos, i comunicacions al servei públic, s'han de fer en llengua catalana i en llengua castellana.

Article 16

1. A fi de fer efectius els drets reconeguts a l'articulat de la present llei, els poders públics han de promoure les corresponents mesures de cara a la progressiva capacitat del personal de l'Administració Pública i de les empreses de caràcter públic a les Illes Balears, en l'ús de la llengua catalana.

2. A les proves selectives que es realitzin per a l'accés a les places de l'Administració dins l'àmbit territorial de les Illes Balears, s'ha de tenir en compte, entre altres mèrits, el nivell de coneixement de les dues llengües oficials, la ponderació del qual determinarà l'Administració per a cada nivell professional.

TÍTOL II. DE L'ENSENYAMENT

Article 17

El català, com a llengua pròpia de les Illes Balears, és oficial a tots els nivells educatius.

Article 18

1. Els alumnes tenen dret a rebre l'ensenyament en la seva llengua, sigui la catalana o la castellana.

2. A tal efecte, el Govern ha d'arbitrar les mesures adients de cara a fer efectiu aquest dret. En tot cas, els pares o tutors poden exercir en nom de llurs fills aquest dret, instant a les autoritats competents perquè sigui aplicat adequadament.

Article 19

1. La llengua i literatura catalanes, amb especial atenció a les aportacions de les Illes Balears, han d'esser ensenyades obligatòriament en tots els nivells i graus i modalitats de l'ensenyament no universitari. S'ha de garantir el compliment d'aquesta disposició en tots els centres docents.

2. La dedicació horària, dins els programes educatius, referida a l'ensenyament de la llengua i literatura catalanes serà en harmonia amb els plans d'estudis estatals i com a mínim igual a la destinada a l'estudi de la llengua i literatura castellanés.

3. Els centres privats subvencionats amb fons públics que imparteixen ensenyaments regulats prenent com a base una llengua no oficial en la Comunitat Autònoma han d'impartir com a assignatures obligatòries la llengua catalana i la castellana, sense perjudici de la normativa que correspon a l'Estat dictar en aquesta matèria, d'acord amb el que preveu l'article 12.2 de la Llei Orgànica del Dret a l'Educació.

Article 20

1. El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria.

2. No es podrà expedir el títol de Graduat Escolar als alumnes que,

havent començat l'Educació General Bàsica després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, no acreditin al terme d'aquesta un coneixement suficient, oral i escrit, dels dos idiomes oficials. Això no obstant, l'acreditació de coneixements del català pot no ésser exigida als alumnes que hagin obtingut la dispensa corresponent durant qualque any escolar, o hagin cursat qualque període de la seva escolaritat obligatòria fora de l'àmbit dels territoris de la Comunitat Lingüística catalana, en les circumstàncies que el Govern establirà reglamentàriament.

Article 21

Els plans d'estudis s'han d'adequar als objectius proposats en el present títol.

Article 22

1. El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer efectiu el dret a l'ensenyament en llengua catalana, ha d'establir els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots els centres docents.

2. L'Administració ha de prendre les mesures adequades perquè la llengua catalana sigui emprada progressivament en tots els centres d'ensenyament, a fi de garantir el seu ús com a vehicle d'expressió normal, tant a les actuacions internes com a les externes i a les actuacions i documents administratius.

3. L'Administració ha de posar els mitjans necessaris per a garantir

que els alumnes no siguin separats en centres diferents per raons de llengua.

Article 23

1. Els plans d'estudis de les Escoles Universitàries de Formació del Professorat d'EGB i altres centres de formació, perfeccionament i especialització del professorat han d'esser elaborats de manera que els alumnes d'aquests centres adquireixin la competència i la capacitació lingüístiques necessàries per a impartir en català i fer efectius els drets reconeguts a la present Llei.

2. Donada l'oficialitat de les dues llengües, catalana i castellana, els professors que imparteixen l'ensenyament dins l'àmbit de les Illes Balears han de posseir el domini oral i escrit dels dos idiomes oficials necessaris en cada cas per a les funcions educatives i docents que han de realitzar.

3. Els professors que a partir de l'entrada en vigor de la present Llei no tinguin un coneixement suficient de la llengua catalana seran capacitats progressivament per mitjà dels corresponents cursos de reciclatge, el còmput horari dels quals serà tengut en compte a efectes de jornada laboral en període no lectiu.

4. L'Administració autonòmica ha de procurar que en la reglamentació de l'accés del professorat a la funció docent s'estableixi el sistema adequat per tal que tots els professors de nou ingrés posseïxin les competències lingüístiques fixades en el present article.

Article 24

1. El català, com a llengua pròpia de la Comunitat Autònoma, ha d'esser matèria obligatòria en els Programes d'Educació Permanent del Adults.

2. Igualment, en els ensenyaments especialitzats, en els programes dels quals s'ensenyi llengua, s'ha d'incloure de manera obligatòria l'ensenyament de la llengua catalana.

3. En els centres d'ensenyament especialitzats dependents del Govern de la Comunitat Autònoma on no s'imparteixi la matèria de llengua, s'han d'oferir cursos addicionals de llengua catalana als alumnes que en tinguin un coneixement insuficient.

4. En els centres d'educació especial per a alumnes amb deficiències psíquiques o sensorials, en l'aprenentatge s'ha d'emprar com a llengua instrumental aquella que, tenint en compte les circumstàncies familiars de cada alumne, contribueixi de la millor manera al seu desenrotllament.

Article 25

1. Els professors i alumnes en els centres d'ensenyament superior tenen el dret a emprar oralment i per escrit la llengua oficial de la seva preferència.

2. El Govern de la Comunitat Autònoma i les Autoritats Universitàries tenen el compromís d'assegurar a través de cursos i d'altres mitjans la comprensió i ús de la llengua catalana, oral i escrita, per part de professors i alumnes en l'ensenyament universitari.

Article 26

El Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure l'elaboració del material didàctic necessari per tal de fer possible l'ensenyament, de i en llengua catalana, i hi dedicarà les partides pressupostàries corresponents.

TÍTOL III. DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

Article 27

El Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure el coneixement i desenvolupament de la llengua i cultura catalanes, especialment des de la perspectiva de les Illes Balears, en tots els mitjans de comunicació social.

Article 28

1. El català ha de ser la llengua usual en emissores de ràdio i de televisió i entre mitjans de comunicació social de titularitat de l'Administració Autònoma o sotmesos a la seva gestió.

2. El Govern de la Comunitat Autònoma ha d'impulsar la normalització de la llengua catalana a les emissores de ràdio i canals de televisió estatals o privats, a fi de promoure l'ús del català com a llengua pròpia de les Illes Balears.

Article 29

1. El Govern de la Comunitat Autònoma garanteix el dret dels ciutadans a ser informats pels mitjans

de comunicació social tant en llengua castellana com en llengua catalana.

2. Els ciutadans tenen dret a utilitzar el català, oralment o per escrit, en condicions d'igualtat amb el castellà, en tots els mitjans de comunicació social de les Illes Balears.

Article 30

1. El Govern de la Comunitat Autònoma ha de dur una política de col·laboració, en matèria de ràdio i televisió, amb altres Comunitats Autònomes que tinguin el català com a llengua pròpia.

2. En qualsevol cas, el Govern de la Comunitat Autònoma farà les gestions necessàries per a facilitar als ciutadans de les Illes Balears la recepció de les emissions de televisió en llengua catalana dependents d'altres comunitats autònomes.

3. Així mateix promourà la normalització lingüística en els centres emissors de RTVE a Balears, a fi d'assegurar una presència adequada del català com a llengua pròpia de les Illes Balears.

Article 31

1. El Govern de la Comunitat Autònoma potenciarà la producció i exhibició de pel·lícules realitzades, doblades o subtitulades en català, d'altres mitjans audiovisuals i d'edicions fonogràfiques en llengua catalana.

2. Igualment, ha d'estimular i fomentar amb mesures adequades les representacions teatrals, espectacles i d'altres manifestacions culturals en català.

3. Així mateix, ha de contribuir al foment del llibre i d'altres publicacions en llengua catalana amb mesures que en potenciïn la producció editorial i la difusió.

4. A tals efectes el Govern promourà una política de col·laboració amb les institucions d'altres Comunitats Autònomes, especialment les de llengua catalana.

Article 32

1. Els poders públics de la Comunitat Autònoma donaran suport econòmic als mitjans de comunicació que emprin la llengua catalana de forma habitual.

2. Les mesures de suport econòmic i material que adopti el Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per fomentar els mitjans de comunicació que emprin la llengua pròpia de les Illes Balears s'han d'aplicar amb criteris objectius i sense discriminacions, dins de les previsions pressupostàries.

TÍTOL IV. DE LA FUNCIO NORMALITZADORA DELS PODERS PÚBLICS

Article 33

1. Els poders públics de la Comunitat Autònoma adoptaran les mesures pertinents i proveiran dels mitjans necessaris per al coneixement i ús de la llengua catalana en tots els àmbits i activitats de la vida social.

Article 34

1. El Govern de la Comunitat Autònoma assegurarà l'ús de la llen-

gua catalana en totes les funcions i activitats de caire administratiu que realitzin les Institucions i Organismes que en depenen.

2. Igualment, han de procedir els Consells Insulars i les corporacions locals, d'acord amb les disposicions de la present Llei.

3. Les bases de convocatòria per a la provisió de places en l'Administració de la Comunitat Autònoma i en les Corporacions Locals inclouran una referència expressa al coneixement de la llengua catalana.

Article 35

1. El Govern Balear garantirà l'ensenyament de la llengua catalana als funcionaris i d'altres empleats públics al servei de l'Administració Autònoma. La mateixa obligació correspondrà als Consells Insulars i a les Corporacions Locals dins el seu àmbit competencial.

2. Igualment s'ha de propiciar l'ensenyament de la llengua catalana per als funcionaris dependents de l'Administració Central en els termes convinguts amb aquesta.

Article 36

El Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure l'ensenyament de la llengua catalana per a adults.

Article 37

1. Els poders públics de la Comunitat Autònoma han de fomentar l'ús de la llengua catalana a la publicitat.

2. Així mateix, s'ha d'impulsar

l'ús ambiental del català i, de manera especial, la retolació en llengua catalana en tots tipus d'entitats socials i culturals, mercantils i recreatives.

Article 38

1. El Govern de la Comunitat Autònoma i les Corporacions Locals poden exceptuar o bonificar, pel que fa a obligacions fiscals, aquells actes i manifestacions relacionats amb el foment, divulgació i extensió de la llengua i cultura catalanes, pròpies de les Illes Balears.

2. El Govern, d'acord amb les Corporacions Locals interessades, ha de crear centres especialment dedicats, en tot o en part, a fomentar el coneixement, l'ús i la divulgació de la llengua catalana i de la cultura de les Illes Balears. Així mateix podrà subvencionar fundacions i quantes altres entitats tenguin tal finalitat.

Article 39

El Govern de la Comunitat Autònoma assumirà la planificació, organització, coordinació i supervisió del procés de normalització de la llengua catalana i ha d'informar anualment el Parlament sobre la seva evolució. Amb tal fi ha de crear i posar en funcionament un servei que tenguí per objectes les funcions assenyalades, sense perjudici de les atribucions reconegudes en la Disposició Addicional Segona de l'Estatut d'Autonomia a la Universitat de les Illes Balears.

Article 40

1. El Govern de la Comunitat Autònoma ha d'establir un pla, amb

l'assessorament de la Universitat, per tal que la població prengui consciència de la importància i utilitat de la normalització de la llengua catalana i de la conservació, foment i transmissió de la cultura pròpia de les Illes Balears.

2. Igualment, s'ha de realitzar una enquesta sobre la situació actual de la llengua catalana a les Illes Balears, en relació al coneixement i a l'ús per part dels ciutadans d'aquesta llengua, i s'ha de promoure l'elaboració d'un mapa sociolingüístic de les Illes Balears.

3. L'enquesta i el mapa han de ser revisats periòdicament, a fi d'adequar a la realitat l'acció reguladora i executiva de la política lingüística, i, al mateix temps, a fi de valorar la incidència de la planificació en el progressiu coneixement de la llengua catalana.

Disposició Addicional 1.^a

El Govern Balear ha de promoure, d'acord amb els òrgans competents, la normalització de l'ús de la llengua catalana a l'Administració perifèrica de l'Estat, a l'Administració de Justícia, en els registres, a les empreses públiques i semi-públiques i a qualsevol àmbit administratiu no dependent del Govern de la Comunitat Autònoma.

Disposició Addicional 2.^a

D'acord amb la disposició addicional segona de l'Estatut d'Autonomia, essent la llengua catalana també patrimoni d'altres Comunitats Autòno-

mes, a part dels vincles que es puguin establir entre les institucions de les Comunitats esmentades, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears podrà sol·licitar al Govern de la Nació i a les Corts Generals els convenis de cooperació i de relació que es considerin oportuns per tal de salvaguardar el patrimoni lingüístic, així com efectuar la comunicació cultural entre les Comunitats abans esmentades.

Disposició Addicional 3.^a

Així mateix, d'acord amb la Disposició Addicional 2.ª de l'Estatut d'Autonomia, la institució oficial consultiva per a tot quant faci a la llengua catalana serà la Universitat de les Illes Balears. La Comunitat Autònoma de les Illes Balears podrà participar dins una institució adreçada a salvaguardar la unitat lingüística, institució que serà formada, d'acord amb la Llei de l'Estat, en col·laboració amb altres Comunitats Autònomes que reconeixin la cooficialitat de la llengua catalana i decideixin formar-ne part.

Disposició Addicional 4.^a

De manera excepcional, en cas de residència transitòria a les Illes Balears, els pares o tutors podran sol·licitar que els fills o tutelats quedin exclosos de l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes. Els alumnes majors d'edat també podran sol·licitar-la. En tot cas, únicament poden demanar l'exempció d'aquesta matèria, quan el temps transcorregut de residència, més el temps previst,

no sigui superior a tres anys. L'exempció tindrà validesa per a un curs escolar, però es podrà renovar fins a un màxim de tres cursos. Reglamentàriament se determinarà el procediment d'exempció.

Disposició Addicional 5.^a

En tots els centres docents, on sigui necessari, s'establiran amb caràcter opcional classes dedicades a l'ensenyament de la llengua catalana, a fi de facilitar l'adaptació a l'ensenyament dels alumnes procedents de fora de la comunitat lingüística catalana.

Aquestes classes d'acolliment s'impartiran fora de l'horari escolar de la resta d'alumnes i no poden substituir l'obligació de cursar l'assignatura en el nivell que els correspongui.

Disposició Addicional 6.^a

Els professors procedents d'altres Comunitats Autònomes de l'Estat espanyol que no posseeixin un nivell suficient de comprensió oral i escrita de la llengua catalana estaran obligats a superar les proves dels dos primers nivells de reciclatge dins un període de tres anys, comptats a partir de la seva presa de possessió.

Disposició Addicional 7.^a

Els professors que estiguin prestant els seus serveis a centres docents ubicats en el territori de la Comunitat Autònoma en el moment de la publicació d'aquesta Llei disposaran d'un període de tres anys, comptats a partir de la promulgació d'aquesta,

per a obtenir l'avaluació satisfactòria en els dos primers cursos de recitlatge.

Disposició Addicional 8.^a

Els límits temporals expressats en les Disposicions 6.ª i 7.ª podran ampliar-se per causes excepcionals en un termini màxim de dos anys que tindrà caràcter improrrogable.

Disposició Transitòria 1.^a

Dins l'àmbit de l'Administració, pel que fa a l'ús de la llengua catalana, el període d'adaptació dels serveis i organismes que disposa la present Llei no pot excedir de tres anys en el cas del Govern de la Comunitat Autònoma, dels Consells Insulars, de l'Administració Local i d'altres entitats públiques dependents del Govern de la Comunitat Autònoma.

Quant a l'Administració de l'Estat en la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, així com en l'Administració de Justícia, el Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure acords amb els organismes competents a fi de fixar períodes d'adaptació similars.

Disposició Transitòria 2.^a

Tots els rètols indicadors a què fa referència l'article 14, i que no són escrits en català, o que ho són incorrectament, han de ser escrits correctament en aquesta llengua en el termini màxim de tres anys.

No obstant això, a més de la nova retolació, es podran conservar els rètols o indicadors antics que tinguin un valor històric-artístic rellevant.

Disposició Transitòria 3.^a

En els plans d'estudi del professorat d'EGB hi ha d'haver, com a obligatòries, les assignatures necessàries per tal que, en l'expedició del títol, es garanteixin els coneixements suficients de llengua i literatura catalanes des de la perspectiva de les Illes Balears a fi de poder-les impartir en els centres d'ensenyament situats a l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma, dins un termini màxim de quatre anys.

Fins que els centres de formació de professorat hagin elaborat els seus plans d'estudis de manera que garanteixin que els seus titulats tinguin els coneixements de català necessaris per a poder impartir classe en els centres d'ensenyament situats a l'àmbit territorial de les Illes Balears, el Govern de la Comunitat Autònoma posarà els mitjans necessaris per a assegurar l'esmentat nivell de coneixements del català a tots els alumnes que hi cursin estudis.

Disposició Transitòria 4.^a

Mentre no s'hagin aconseguit les finalitats assenyalades a l'article primer, el Govern de la Comunitat Autònoma, els Consells Insulars i les Corporacions Locals consignaran en els seus respectius pressuposts les partides corresponents que permetin dur a terme les actuacions contingudes a la present Llei.

Disposició Transitòria 5.^a

Als efectes de l'aplicació del Títol II d'aquesta Llei, així com de les normes que la desenrotllen, la Conselleria d'Educació i Cultura, mentre no es transfereixin funcions i serveis en matèria educativa, establirà els corresponents convenis de cooperació.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Quedan derogades les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposin totalment o parcialment al que disposa la present Llei.

Disposició Final 1.^a

S'autoritza el Govern Balear a adoptar les disposicions reglamentà-

ries que precisi l'aplicació i desplegament del que disposa la present Llei.

Disposició Final 2.^a

La present Llei entrarà en vigor el dia següent al de la seva publicació en el Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Per tant ordén que tots els ciutadans guardin aquesta Llei i que els Tribunals i les Autoritats als quals pertoquei la facin guardar.

A Palma de Mallorca, a dia vint-i-nou d'abril de mil nou-cents vuitanta-sis.

EL PRESIDENT,
Signat: Gabriel Cañellas Fons

El Conseller
d'Educació i Cultura,
Signat: Francesc Gilet Girart